01/10/2022

Μητροπολίτης Ναυπάκτου: Το νόημα της δικαιοσύνης

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Με τίτλο "Το νόημα της δικαιοσύνης", ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου, και Τοποτηρητής κ. Ιερόθεος εξέδωσε το μήνυμά του για την Κυριακή 2 Οκτωβρίου.

"Η **δικαιοσύνη** χωρίς την αγάπη είναι η μεγαλύτερη αδικία, το μεγαλύτερο έγκλημα. Μια κοινωνία που έχει δικαιοσύνη, αλλά δεν έχει αγάπη, είναι κόλαση. Επίσης, η δικαιοσύνη χωρίς την **ελευθερία** του ανθρώπου είναι καθαρά τυραννία. Και η δικαιοσύνη, όταν αποδεσμεύεται από το Πρόσωπο του Χριστού είναι αφηρημένη κατάσταση και είναι πλάνη. Εάν θέλουμε να είμαστε δίκαιοι, και εάν θέλουμε να επικρατήση στον κόσμο η δικαιοσύνη πρέπει να εφαρμόσουμε την εντολή του Χριστού «*αγαπάτε τους εχθρούς υμών*» (Λουκ. στ', 27)", υπογράμμισε μεταξύ άλλων ο Σεβασμιώτατος.

Το κήρυγμα του Σεβασμιωτάτου:

«και εάν αγαθοποιήτε τους αγαθοποιούντας υμάς
ποία υμίν χάρις εστι;» (Λουκ. στ’, 33)

Αγαπητοί αδελφοί,

Αν υπάρχει κάτι που χαρακτηρίζει όλους τους ανθρώπους της εποχής μας είναι η αναζήτηση της δικαιοσύνης. Όλοι διψούν και φωνάζουν για την επικράτησή της, γιατί νομίζουν ότι έτσι θα επικρατήσει η ειρήνη και η αγάπη πάνω στην γη. Η δικαιοσύνη, που συνδέεται με την ισότητα, είναι η προσδοκία όλων των ανθρώπων, και όλων των συστημάτων. Όμως, η δικαιοσύνη ερμηνεύεται ποικιλοτρόπως από κάθε άνθρωπο.

Θα διατυπώσω με συντομία μερικές σκέψεις γύρω από την δικαιοσύνη και πως την εννοεί ο Χριστιανισμός.

Ο Χριστός είπε στο σημερινό Ευαγγελικό ανάγνωσμα: «*Καθώς θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι και υμείς ποιείτε αυτοίς ομοίως*» (Λουκ. στ’, 31). Δηλαδή: «*Καθώς θέλετε να σας φέρνωνται οι άνθρωποι έτσι να τους φέρνεστε και σείς*». Η απόδοση των ίσων είναι η αρχή της δικαιοσύνης. Δηλαδή, εάν θέλω να με αγαπούν, πρέπει και εγώ να αγαπώ, εάν δεν θέλω οι άλλοι να με αδικούν ούτε και εγώ πρέπει να αδικώ τους άλλους.

Αυτή την αρχή την συναντάμε και στην προ του Χριστού εποχή. Ο Χριστός, όμως, δεν περιορίζεται σε αυτό, αλλά προχωρεί και βαθύτερα, τονίζοντας την μεγάλη σημασία της αγάπης. Δηλαδή, η αγάπη υπερβαίνει την ανθρώπινη δικαιοσύνη, αφού με την ενέργειά της φθάνουμε στο να αγαπάμε και τους εχθρούς. Το να μισούμε αυτόν που μας αγαπά είναι παρά φύση κατάσταση. **Το να αγαπάμε αυτόν που μας αγαπά είναι φυσική ζωή. Αλλά το να αγαπάμε αυτόν που μας εχθρεύεται και καταδιώκει, αυτό είναι υπέρ φύση ζωή και σε αυτήν την ζωή μας οδηγεί ο Χριστός.**

Συγκεκριμένα ο Χριστός λέγει: «*Κι αν αγαπάτε εκείνους που σας αγαπούν τι τάχα σπουδαίο κάνετε; Κι’ οι κακοί αγαπούν εκείνους που τους αγαπούν. Κι’ αν κάνετε το καλό σε κείνους που σας κάνουν καλό, τι τάχα σπουδαίο κάνετε; Και οι κακοί το ίδιο κάνουν*». Και στην συνέχεια τονίζει ότι πρέπει να ομοιάζουμε στον Πατέρα μας, τον Θεό, που είναι οικτίρμων και αγαπά όλους τους ανθρώπους: «*Αγαπάτε τους εχθρούς υμών και αγαθοποιείτε…*» (Λουκ. στ’, 35).

Έτσι, λοιπόν, **η αγάπη είναι υπέρβαση της ανθρώπινης δικαιοσύνης**. Εάν επικρατήσει η δικαιοσύνη στον κόσμο, όπως συνήθως εμείς την εννοούμε, χωρίς όμως την αγάπη και την ειρήνη, αυτό είναι αδικία. Η αγάπη όμως αναλαμβάνει

επάνω της την τραγωδία των ανθρώπων. Αυτό έκανε ο Χριστός. Εάν ήθελε να αποδώσει δικαιοσύνη με την νομική έννοια του όρου, τότε έπρεπε όλοι να πεθάνουμε για τις αμαρτίες μας. Αυτός όμως από αγάπη έλαβε επάνω Του την δική μας αμαρτία και πέθανε για μας. Έτσι υπερέβη την ανθρώπινη δικαιοσύνη.

Αυτό μας οδηγεί σε κάτι άλλο πιο βαθύ. Η πραγματική δικαιοσύνη ταυτίζεται με την αγάπη και την φιλανθρωπία και δεν νοείται χωρίς και πέρα από αυτήν. Ο ιερός Νικόλαος Καβάσιλας, ένας θεολόγος του 14ου αιώνος, στα έργα του ταυτίζει την δικαιοσύνη του Θεού με την φιλανθρωπία Του. Οι δύο αυτοί όροι (δικαιοσύνη και φιλανθρωπία) συνδέονται στενά μεταξύ τους. Γράφει χαρακτηριστικά: «*Δικαιοσύνην λέγοντες (εννοούμεν) την ενθεωρουμένην τοις μυστηρίοις σοφίαν του Θεού και φιλανθρωπίαν...». Και αλλού: «η του Θεού περί το γένος εσχάτη φιλανθρωπία και αγαθότης ήτις εστιν η θεία αρετή και δικαιοσύνη*».

Οι άγιοι Πατέρες τονίζουν ότι ο Θεός δεν είναι δίκαιος με την συνηθισμένη έννοια του όρου. Συγκεκριμένα ο άγιος Ισαάκ λέγει: «*Μην αποκαλέσης τον Θεό δίκαιο, γιατί η δικαιοσύνη Του δεν γνωρίζεται με τα κριτήριά σου. Που βρίσκεται η δικαιοσύνη του Θεού; Στο ότι είμαστε αμαρτωλοί κι ο Χριστός πέθανε για μας;*». Ο Τριαδικός Θεός έπλασε τον κόσμο από αγάπη και φιλανθρωπία. Όταν μετά την παράβαση του ανθρώπου εισήλθε στον άνθρωπο και στην φύση η φθορά, τότε ο Τριαδικός Θεός με αγάπη ανέπλασε ξανά και αναγέννησε τον άνθρωπο και τον κόσμο. Έτσι, η πραγματική έννοια της δικαιοσύνης είναι να είμαστε οικτίρμονες και ελεήμονες, να αναλαμβάνουμε την ευθύνη για κάθε κακό που υπάρχει στον κόσμο, να αγαπάμε τους ανθρώπους και αυτούς ακόμη που μας έκαναν κακό.

Μια άλλη πλευρά του θέματος της δικαιοσύνης είναι ο σύνδεσμός της με την ελευθερία. Ο συνδυασμός δικαιοσύνης και ελευθερίας είναι απαραίτητος για την διαφύλαξη του πραγματικού νοήματος και της δικαιοσύνης και της ελευθερίας. Σε πολλά σύγχρονα πολιτικά και κοινωνικά συστήματα βλέπουμε την διατάραξη αυτής της ισορροπίας και του συνδυασμού μεταξύ δικαιοσύνης και ελευθερίας. Άλλα συστήματα τονίζουν πολύ την ελευθερία του ανθρώπου και εν ονόματι αυτής της νοοτροπίας αφήνουν τον άνθρωπο ελεύθερο να καταργεί την δικαιοσύνη του συνόλου, και άλλα συστήματα εν ονόματι της δικαιοσύνης του συνόλου, για το οποίο ενδιαφέρεται το Κράτος, καταργούν τελείως την ελευθερία του ανθρώπου και το μεταβάλλουν σε ένα έμψυχο εργαλείο.

Στην πνευματική ζωή ζούμε τον συνδυασμό μεταξύ αγάπης και ελευθερίας. Ο άνθρωπος με την Χάρη του Θεού ελευθερώνεται από την τυραννία των παθών (μίσους, φιλοκτημοσύνης, φιλοδοξίας κλπ.) και αμέσως αποδίδει δικαιοσύνη και αγάπη, σέβεται τον άλλο. Ο κάθε άγιος είναι πολύ ευαίσθητος στα θέματα της δικαιοσύνης. Δεν παρασύρεται εύκολα από τις γνώμες των άλλων και δεν

διατυπώνει αυθαίρετες κρίσεις.

Γνωρίζει το λάθος κάθε ανθρώπου και με την αγάπη διορθώνει το λάθος. Η **δικαιοσύνη** χωρίς την αγάπη είναι η μεγαλύτερη αδικία, το μεγαλύτερο έγκλημα. Μια κοινωνία που έχει δικαιοσύνη, αλλά δεν έχει αγάπη, είναι κόλαση. Επίσης, η δικαιοσύνη χωρίς την **ελευθερία** του ανθρώπου είναι καθαρά τυραννία. Και η δικαιοσύνη, όταν αποδεσμεύεται από το Πρόσωπο του Χριστού είναι αφηρημένη κατάσταση και είναι πλάνη. Εάν θέλουμε να είμαστε δίκαιοι, και εάν θέλουμε να επικρατήση στον κόσμο η δικαιοσύνη πρέπει να εφαρμόσουμε την εντολή του Χριστού «*αγαπάτε τους εχθρούς υμών*» (Λουκ. στ', 27).

Ο Μητροπολίτης

+ Ο Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος